

λαίς, εἰς δὲ τὰς ὀλίγας περιπτώσεις, καθ' ἃς ἐλλείπει ὁ δόλος, αἰδπαταίαι καὶ οἱ λόγοι τοῦ εἰς ὑπνοτισμὸν ἐμβαλλομένου οὐδεμίαν ἔχουσι σχέσιν μετὰ πραγματικῶν ἀντικειμένων, ὑπάρχοντα δ' ἀκριβῶς εἰς τὴν αὐτὴν κατηγορίαν, εἰς ἣν καὶ τὰ ἀνάλογα φαινόμενα τῶν ὑπνοπαθῶν, ἢ τῶν διὰ ναρκωτικῶν μεθυσκομένων, καὶ ἐπομένως οὐδεμίαν δύνανται νὰ ἔχωσι μαντικὴν σημασίαν.

Καὶ πάσαι λοιπὸν καὶ σήμερον διὰ μιᾶς καὶ μόνης μεθόδου δύναται ὁ ἄνθρωπος νὰ εὕρῃ ἢ νὰ πλησιάσῃ τὴν ἀλήθειαν. Αὕτη δὲ ἐκ τῶν ἀναλλοιώτων νόμων τῆς πνευματικῆς ζωῆς ἐξαγομένη, εἶνε ἡ *λογικὴ μέθοδος*, ὁ συλλογισμὸς, τοῦ ὁποίου τὰς βάσεις ἐξέθηκε πρὸ ὀλίγου ἀκόμῃ ἐν τῇ «Ἐστίᾳ» μετὰ θαυμαστῆς σαφηνείας ὁ κ. Π. Βράϊλιν. Ἡ ἐφαρμογὴ ταύτης τῆς μεθόδου εἶνε βεβαίως ἐπίπονος, ἢ δὲ πρὸς τὴν ἀλήθειαν ὁδὸς στενὴ καὶ σχολιὰ καὶ ἀνάντης καὶ εὐκόλως ἀποπλανώσα, καὶ διὰ τοῦτο οἱ ταύτην πορευόμενοι ἀναγκάζονται νὰ βαντίζωσιν αὐτὴν πάντοτε μὲν διὰ τοῦ ἰδρώτος, ἐνίοτε δὲ καὶ διὰ τοῦ αἵματος των. Ἀλλὰ τρόπος ἄλλος δὲν ὑπάρχει. Ἄλλως πρὸς τί τὸ μακρὸν τῆς ἐπιστήμης μαρτυρολόγιον; τίς ἡ ἀνάγκη, δαμασθεῖς ὑπὸ τῶν πάγων, νὰ παραδώσῃ τὸ σῶμά του βορὰν εἰς τὰς πολικὰς ἄρκτους ὁ ἀτρόμητος Φραγκλῖνος, ἢ διατὶ μαρανθεῖσα ὑπὸ κακουχίας καὶ νόσου, νὰ σθεσθῇ εἰς τὰς ἀπεράντους καὶ ἀγρίας ἀφρικανικὰς ἐκτάσεις ἡ ζωὴ τοῦ Λιδιγκστῶνος;

Παραθέσαμεν ἐν ταῖς ἀνωτέρω πλησίον ἀληθῶν παραισθησίαις, περὶ ὧν πάντες εἶνε βέβαιοι ὅτι προέρχονται ἐξ αἰτίων οὐδὲν ἐχόντων τὸ μυστηριώδες, καὶ ἄλλας, περὶ τῶν ὁποίων τινὲς δὲν ἀπέκτησαν ἴσως ἀκόμῃ τοιαύτην βεβαιότητα. Προσεπαθήσαμεν δὲ νὰ δείξωμεν ὅτι, τὰ εἰς πάσας ταύτας τὰς περιστάσεις παρουσιαζόμενα φαινόμενα ἔχουσι τόσῳ μεγάλῃν ἀναλογίαν καὶ οὐσιώδη ὁμοιότητα ὑπὸ πάσας τὰς ἐπόψεις, ὥστε εἶνε ἀδύνατον, λογικῶς σκεπτόμενοι, ν' ἀποφανθῶμεν ὅτι, ἐπεὶ δὴ τινὰ τῶν φαινομένων τούτων παρουσιάζονται σπανιότερον ἢ ἐπεὶ δὲ δὲν ἐγνώσθη ἀκόμῃ λεπτομερῶς τῆς παραγωγῆς των ὁ μηχανισμὸς, εἶνε ἀνάγκη νὰ παραδεχθῶμεν ἐξαιρετικῶς τὴν παρέμβασιν αἰτιῶν φανταστικῶν ἢ ὑπὲρ φύσιν, τὰς ὁποίας οὐδέποτε, οὐδαμοῦ ἀπῆντησε μέχρι σήμερον ἡ ἐπιστημονικὴ ἔρευνα.

Καὶ εἶνε μὲν ἀληθὺς λυπηρὸν ν' ἀναλογίζεσθαι τις, ὅτι τοσαύτη διανοητικὴ ἐργασία κατεσπαταλήθη μέχρι σήμερον ἀνωφελῶς εἰς ἐπιδίωξιν σκοπῶν χιμαϊρικῶν, ἀλλ' ὅμως παρηγορεῖ ἡ ἰδέα, ὅτι ἀποτελεῖ καὶ τοῦτο σύμπτωμα τῆς πρὸς τὰ πρόσω φορᾶς τῆς ἀνθρωπότητος, ἐπεὶ δὲ—μόνον ὁ κινούμενος καὶ περιπατῶν ἐνδέχεται νὰ πλανηθῇ.

Ἐν Ἑρακλεῖω.

Ι. Κ. ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ.

ΔΗΜΩΔΗΣ ΠΕΡΙ ΒΑΛΜΑ ΘΥΓΑΛΟΣ

Ὁ βαλμᾶς εἶναι πτηνὸν νυκτερόβιον, σπάνιον μὲν ἀλλὰ γνωστὸν εἰς πάντας καὶ ἐπιφοβόν, διότι ἡ ἐμφάνισις αὐτοῦ προαγγέλλει προσεχὲς πένθος καὶ ἄφρευκτον συμφορὰν. Ἡ πρόληψις αὐτῇ ἐκτείνεται ἐφ' ὅλων τῶν ὁμοίων του, εἴτε διότι ἐν τῇ ἡμέρᾳ καὶ τῷ σκότει τῆς νυκτὸς ἡ μονότονος καὶ θλιβερὰ φωνὴ τῶν ὀρνέων τούτων πλήττει τὴν φαντασίαν, εἴτε διότι ἐπεκράτησε παρὰ τῷ Ἑλληνικῷ λαῷ ἡ ἰδέα ὅτι ἁμαρτωλαὶ ψυχὰι σκηνώσασαι ἐν αὐτοῖς, κατεδικάσθησαν νὰ πλανῶνται μέχρι συντελείας τοῦ αἵωνος πρὸς παραδειγματισμὸν τῶν ζώντων καὶ πρὸς ἀπότισιν στυγεροῦ τινος καὶ ἐκτάκτου κακουργήματος.

Ἄλλ' ὁ βαλμᾶς δσάκις ἀκούεται θρηνῶν ἐν ὥρᾳ νυκτερινῇς τρικυμίας περισσότερον παντὸς ἄλλου ἐμπνέει ἀπελπισμὸν καὶ προκαλεῖ ἐξορκισμοὺς καὶ σταυροκοπήματα, διότι αἱ κοιναὶ ἰδέαι περὶ πονηροῦ πνεύματος ἐμφωλεύοντος ἐν αὐτῷ κραταιοῦνται καὶ ἐκ τῶν ἀλλοκότων φθόγων δι' ὧν ἀγγέλλεται ἡ παρουσία του καὶ οἵτινες ὡς ἔνερθροι ἀνθρώπιναι φωναὶ διεγείρουν βαθεῖαν ταραχὴν καὶ συγκίνησιν ἀπερίγραπτον.

Ἴσως ὁ ποιητικώτατος Ἑλληνικὸς λαὸς ἐν ταῖς ἀγρίαις κραυγαῖς τοῦ βαλμᾶ εὗρε διὰ τῆς φαντασίας ὅ,τι εἰς τὴν ἀκοὴν παρίσταται ἄσπερος καὶ συγκεχυμένον, ἀλλ' εἶναι βέβαιον ὅτι κατὰ τὴν ὁμολογίαν πάντων τὸ ἀπαίσιον πτηνὸν διηγεῖται στενάζον τὴν φρικτὴν ἱστορίαν του καὶ ὅτι ἐν τῇ παραδόξῳ χαλιᾷ του σαφῶς διακρίνονται οἱ ἐπόμενοι στίχοι:

Γῆῳργο! Γῆῳργο! Γῆῳργο!
 τῶρες, τῶρες τ' ἄλογο;
 Χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ!

Μία φορὰ κ' ἔνεν καιρὸ ἦσαν δύο ἀδελφοὶ πλούσιοι βαλμάδες (ἱπποτρόφοι, ἀλογοβοσκοί), ἐξ ὧν ὁ πρεσβύτερος Μῆτρος, φύσει αὐθαίρετος καὶ τραχὺς, ἀπόλυτον μετῆρχετο ἐξουσίαν ἐπὶ τῆς ψυχῆς τοῦ νεωτέρου Γῆῳργου, ἀγογγύστως ἀποδεχομένου τοὺς ἐπὶ οὐτιδαναῖς προφάσεις ἀκαταπαύστους προπηλακισμοὺς του καὶ ἐπιτετραμμένου τὴν ἄμεσον ἐπιτήρησιν τῶν πολλῶν ἵππων των.

Παρουσιασθείσης δὲ εὐκαιρίας νὰ πωληθῶσιν ὁκτὼ ἐκ τῶν ἵππων τούτων (ἄδηλον διατὶ τούτοις), ὁ πρεσβύτερος ἀδελφὸς ἐμήνυσεν εἰς τὸν νεώτερον ν' ἀποσπάσῃ εὐθὺς ἐκ τῆς ἀγέλης τὰ πωληθέντα κτήνη καὶ νὰ τὰ συνοδεύσῃ αὐτοπροσώπως εἰς τὸν πατρικὴν οἶκον. Ὁ δὲ Γῆῳργος, γνωρίζων ἐκ σκληρᾶς πείρας τί ἐσήμενον τοιαῦται διαταγαὶ ἂν πρὸς στιγμὴν ἀνεβάλλετο ἢ ἐκτέλεσιν των, χωρὶς νὰ προσμελῇ τὴν χαρρυγὴν τῆς ἡμέρας πηδήσας ἐπὶ τῶν νώτων

1. Μῆτρος.—Γῆῳργος εἶναι βαλμάδων δνόματα, συνθεστα ὥστε διότι οἱ ὀνόματι μεγαλομήτρες προστάται των ἀπεικονίζονται ἔριπποι.

ἐνὸς ἤγαγεν ἐσπευσμένως τοὺς ἵππους πρὸς τὸν ἀδελφόν του.

Ἡ νύξ ἦτο ζοφερά, ὁ δὲ Μῆτρος ἀριθμῶν τὰ ζῶα εὗρισκε πάντοτε ὅτι ἔλλειπεν ἓν καὶ ὅτι ἀντὶ τῶν παραγγεληθέντων ὁκτῶ ὁ Γηῶργος δὲν εἶχε παραδώσει παρὰ μόνον ἐπτά. Ὑποπτεύσας δὲ μὴ καθ' ὁδὸν εἶχεν ἀποπλανηθῆ ὁ ἀποζητούμενος ἵππος, διέταξε τὸν Γηῶργον νὰ σπεύσῃ εἰς ἀνέυρεσιν αὐτοῦ, ἂν ἤθελε νὰ μὴ ἐκτεθῇ εἰς τὰ φονικά ἀποτελέσματα τῆς δυσμενείας του.

Ἐντρομος ὁ δυστυχὴς ἔφυγεν ἀπὸ ῥυτῆρος ἐλαύνων τὸν ἵππον διὰ δασῶν καὶ κοιλάδων... Δρόμον πέρνει, δρόμον ἀφίνει... Ἄλλ' ἐπανῆλθεν ἄπρακτος. Ἐνῶ δὲ ἐπλησίαζεν εἰς τὸν πατρικὸν οἶκον καὶ πρὶν ἀκόμη δώσῃ λόγον τῆς ματαίας ἐκδρομῆς του, ὁ Μῆτρος ἀκούσας μακρόθεν ἐνὸς μόνου ἵππου τὸ κάλπασμα προησθάνθη τὴν ἀποτυχίαν καὶ τυφλωθεὶς ἐκ τῆς ὀργῆς ἐπέπεσε φρενῆρης κατὰ τοῦ Γηῶργου καὶ τὸν ἐρένουσε¹ πλήττων δ' αὐτὸν ἀνηλεῶς διὰ τῆς μαχαίρας ἐκάγχαζεν ὁ ἀλιτῆριος καὶ τὸν ἡρώτα,

Γηῶργο! Γηῶργο! Γηῶργο!

τωῦρε, τωῦρε, τάλογο;

Χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ!

Ὁ Γηῶργος ἔκειτο χαμαὶ νεκρὸς, ὁ δὲ ἵππος τοῦ ἀποπτύσας τὸν χαλινὸν ὥρμησεν εἰς τὴν αὐλὴν τοῦ πατρικοῦ οἴκου καὶ ἀνεμίχθη μετὰ τῶν συντρόφων του.

Εὐθὺς μετ' ὀλίγον αἰμοσταγῆς, ἀποτρόπαιος, ἑκαλλὸς ἐκ τῶν καπνῶν τοῦ αἵματος εἰσέρχεται καὶ ὁ ἀδελφοκτόνος. Συναντηθεὶς δὲ μετὰ τῶν πωληθέντων ἵππων ἤρξατο καταμετρῶν αὐτοὺς ἐκ νέου, ὡς ἂν ἤλπιζε διὰ μιᾶς τελευταίας ἐπιβεβαιώσεως τοῦ ἀμαρτήματος τοῦ Γηῶργου νὰ κατευνάσῃ τὸν ἤδη ἐγειρόμενον φοβερὸν ἐν τῇ συνειδήσει του σάλον. Ἄλλ' ὦ τοῦ θαύματος! Ἀντὶ ἐπτά πάντοτε, τώρα τοὺς εὗρισκεν ὁκτῶ καὶ ἐνόησεν ὁ τάλας ὅτι κατὰ τὴν πρώτην ἀρίθμωσιν δὲν εἶχε συμπεριλάβει τὸν ἵππον ἐφ' οὗ ὁ Γηῶργος ἐκάθητο καθοδηγῶν τοὺς ἄλλους. Δισκεδάσθη τότε ἡ πυκνὴ ὀμίχλη ἣτις εἶχεν ἐπισκιάσει τὴν ὁρασίν του, ἔμεινεν ἐμβρόντητος, ἔκλινε γόνυ ἐνώπιον τοῦ ἀδίκως φονευθέντος ἀδελφοῦ του καὶ κλαίων καὶ ὀδυρόμενος παρεκάλεσε τὸν Θεὸν νὰ τὸν μεταμορφώσῃ εἰς πτηνὸν νυκτερόβιον ἔχον φωνὴν ἀνθρωπίνην, ἵνα περιπλανώμενος, αἰωνίως κολάζηται ἐπαναλαμβάνων τοὺς σαρκασμοὺς οὓς ἀπηύθυνε πρὸς τὸν ἀθῶον Γηῶργον πρὶν ἢ τὸν θανατώσῃ.

Γηῶργο! Γηῶργο! Γηῶργο!

τωῦρε, τωῦρε, τάλογο;...

Χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ!

Ὁ Θεὸς τὸν εἰσήκουσε, καὶ ἰδοὺ διατὶ τὸ μὲν ἀπαίσιον πτηνὸν καλεῖται Βαλμᾶς, ὁ δὲ δεισιδαιμόμων λαὸς θεωρεῖ τὸν Βαλμᾶν ἄγγελον προσεχῶν δυστυχημάτων.

Καθ' ὅλον τὸν μακρὸν ἀγροτικόν μου βίον μόνον ἅπαξ ἔτυχε ν' ἀκούσω τοῦ Βαλμᾶ τὰς νυκτερινὰς οἰμωγὰς. Ὁμολογῶ δὲ ὅτι ἡ παράδοξος καλιά του ἐνεποίησε καὶ εἰς ἐμὲ τὴν αὐτὴν ἐκπληξιν τὴν ὁποίαν προξενεῖ εἰς πάντας, διότι κ' ἐγὼ ἐν τοῖς θρήνοις τοῦ κατηραμένου πτηνοῦ σαφῶς διέκρινα τὸ

Γηῶργο! Γηῶργο! Γηῶργο!

τωῦρε, τωῦρε, τάλογο;...

Χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ, χᾶ!

Δὲν εἶναι ἄρα γε περίεργοι αἱ περὶ μετεμψυχώσεως δημῶδεις αὗται δοξασαί καὶ δὲν εἶναι παράδοξον πῶς οὔτε αἱ σκληραὶ τοῦ Ἑθνους ἡμῶν περιπέτειαι, οὔτε ὁ χριστιανισμὸς, μ' ὅλην τὴν ἡθικὴν παντοδυναμίαν του καὶ τὰς περὶ κρίσεως καὶ ἀνταποδόσεως θεωρίας του, δὲν κατάρθωσαν νὰ ἐξαλείψωσιν ὁλοσχερῶς τὰ ἔχνη τῆς ἀρχαίας Ἑλληνικῆς μυθολογίας, καὶ πῶς ἀπέμεινεν εἰς ἡμᾶς τοὺς πολλαχῶς ἐπιβουλευμένους νεωτέρους Ἕλληνας, ζωντανὴ καὶ αὐτὴ ἡ ἀπόδειξις τῆς γνησιότητος τῆς καταγωγῆς καὶ τῶν γενεθλίων;

Ἐν Λευκίῳ, 1878.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΗΣ ΒΑΛΑΜΙΤΗΣ.

Ο ΑΡΜΕΝΟΠΟΥΛΟΣ,

ὁ ὀρθὸς λόγος καὶ ἡ ἐπιείκεια.

Πρὶν ἢ κανονισθῶσιν ὀριστικῶς ἐν Ἑλλάδι τὰ τῆς ἀστικῆς νομοθεσίας, οἱ δικασταὶ παρηγγέλησαν νὰ προστρέχωσιν εἰς τὸν Ἀρμενόπουλον, τὸν ὀρθὸν λόγον καὶ τὴν ἐπιείκειαν.

Ἡ εἰς τοὺς νόμους προσθήκη τοῦ ὀρθοῦ λόγου καὶ τῆς ἐπιεικείας, ἐγένετο ἀφορμὴ τοῦ ἐπομένου κωμικοῦ ἐπεισοδίου.

Πρόεδρός τις δικαστηρίου I. K. ὀνομαζόμενος, ἐντιμὸς μὲν τοῦ Αἰγαίου πολίτης ἐκ τῶν Δυτικῶν, ἀμαθὴς δὲ, καὶ τὸ χερίστον, γυμνὸς κρίσεως, ἐπέστειλεν εἰς τὴν ἐπὶ τῆς Δικαιοσύνης Γραμματεῖαν ἀναφορὰν ἐν ἣ ἔλεγεν, ὅτι ἐκ τῶν βιβλίων αὐτοῦ παρηγγέληται νὰ συμβουλευέται, Ἀρμενόπουλον, εὐρὼν ἡγόρασεν, ἐπιείκειαν ὅμως καὶ ὀρθὸν λόγον, εἰ καὶ ἡρεύνησεν ἐπιμελῶς καὶ οὐδὲ χρημάτων ἐφείσθη, οὐδαμοῦ ἀνεκάλυψεν ὅθεν καὶ παρεκάλει νὰ σταλῇ αὐτῷ ἐν ἀντίτυπον ἐπιεικείας καὶ ἐν ἀντίτυπον ὀρθοῦ λόγου, ὦν τὴν τιμὴν ἦτο πρόθυμος ν' ἀποτίσῃ.

ΑΛΗΘΕΙΑΙ

* * Οἱ ἄνθρωποι ὀλίγον φροντίζουν τί πρέπει νὰ ᾔνῃ καὶ πολὺ τί πρέπει νὰ φαίνωνται.

* * Καθ' ἐκάστην ἀναγινώσκωμεν ἐν ἐφημερίδι: «Ἡ ἐνοχὴ τοῦ κατηγορουμένου ἦτο προφανὴς, ἀλλ' οἱ ἐνορκὶ παρὰσυρθέντες, ὑπὸ τῆς εὐγλωττίας τοῦ συνηγόρου ἠθώωσαν τὸν κατηγορούμενον!» Ἄν τοιαύτην ἀκούσιν οἱ δικηγόροι ἐπιρροὴν, πρέπει νὰ καταργηθῇ ἢ τὸ δικηγορικὸν ἐπάγγελμα ἢ τὸ ὀρκωτικὸν σύστημα.